

Атомна енергетика України.

Мета: сформувати знання учнів про ядерний цикл, про енергетику України.

Очікувані результати: учні повинні давати означення ядерного циклу, міркувати над аргументами «за» і «проти» будівництва сховища для відпрацьованих радіоактивних відходів, знати атомні електростанції України, їхню загальну потужність.

Тип уроку. Комбінований.

Прилади та матеріали для роботи з учнями:

- Підручник.
- [Атомна енергетика України.](#)
- [Ядерна енергетика та екологія](#)
- [Ядерна енергетика та її альтернатива](#)

План

1. Актуалізація опорних знань.
2. Вивчення нового матеріалу.
3. Вчимося розв'язувати задачі.
4. Запитання на закріплення вивченого.
5. Домашнє завдання.

Хід уроку

1. Актуалізація опорних знань.

Перевірка домашнього завдання.

Усне опитування:

1. Назвіть основні елементи ядерного реактора.
2. Згоряє шматок паперу. Чи є горіння ланцюговою реакцією? Хімічною чи ядерною?
3. Які перетворення енергії відбуваються в ядерному реакторі?
4. Що спільного в ядерному реакторі і паровому котлі?
5. Напишіть ланцюжок ядерних перетворень ядра Урану $^{238}_{92}\text{U}$ що захопив нейтрон, у Плутоній $^{239}_{94}\text{Pu}$, з огляду на те, що всі ядра, які знову утворюються, є бета-радіоактивними.

2. Вивчення нового матеріалу.

1. Ядерний цикл

ТВЕЛ (тепловидільний елемент) - частина реактора, пристрій, у якому міститься ядерне паливо (таблетки діоксиду Урану).

Ядерний цикл – послідовність виробничих процесів, які повторюються, починаючи від видобування переробки та збагачення палива до видалення й зберігання радіоактивних відходів.

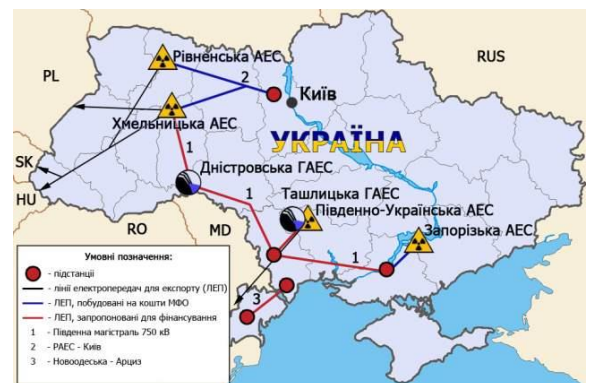
ТВЕЛі, які відпрацювали свій ресурс, дуже радіоактивні, тому їх у спеціальних контейнерах розташовують глибоко під землею, там вони мають зберігатися протягом сотень років.

На сьогодні в Україні тільки Запорізька атомна електростанція має власне сховище (рис.) для відпрацьованих ТВЕЛів. ТВЕЛі з інших атомних електростанцій вивозять до Росії, за що наша країна сплачує великі кошти. Існують наміри побудувати сховище для відпрацьованих ТВЕЛів у Чорнобильській 30-кілометровій зоні, адже ця територія ще довго не буде придатною для життя людей. Крім того, місця для сховища можна буде надавати й іншим країнам.

2. Атомна енергетика України

Україну можна віднести до тих країн світу, в яких успішно розвивається атомна енергетика. На сьогодні в країні 4 діючі АЕС (Запорізька, Південноукраїнська, Рівненська, Хмельницька), 4 недобудовані (Харківська, Одеська, Кримська, Чигиринська) та 1 закрыта (ЧАЕС). На цих АЕС діють 15 атомних енергоблоків,

загальною потужністю 13580 МВт. Фактично навколо кожної електростанції виросло невелике містечко.

Південно-Українська атомна електростанція

Розташована на березі річки Південний Буг, поблизу міста Южноукраїнська.

№ п/п	Характеристика АЕС	Дані про дану АЕС
1	Початок будівництва	1975 рік
2	Початок експлуатації	1982 рік
3	Кількість енергоблоків	3
4	Кількість реакторів в експлуатації	3
5	Генеруюча потужність	3000 МВт

Південно –Українська АЕС за рік виробляє 17 млрд. квт•год. енергії, що перевищує 10% енергії, що виробляється в Україні.

Хмельницька атомна електростанція

Розташована на території Хмельницької області, в місті Нетішин.

№ п/п	Характеристика АЕС	Дані про дану АЕС
1	Початок будівництва	22 січня 1981 рік
2	Початок експлуатації	22 грудня 1987 рік
3	Кількість енергоблоків	2
4	Кількість реакторів в експлуатації	2
5	Генеруюча потужність	2000 МВт

Хмельницька АЕС за рік виробляє близько 6 - 7 млрд. квт•год. енергії, тобто 9% енергії, що виробляється в Україні.

Рівненська атомна електростанція

Розташована на західному Поліссі, біля міста Кузнецовська

№ п/п	Характеристика АЕС	Дані про дану АЕС
1	Початок будівництва	22 червня 1973 рік
2	Початок експлуатації	1980 рік
3	Кількість енергоблоків	4
4	Кількість реакторів в експлуатації	4
5	Генеруюча потужність	2835 МВт

Рівненська АЕС за рік виробляє близько 11 - 12 млрд. квт•год. енергії, тобто 16% енергії, що виробляється на атомних електростанціях України.

Запорізька атомна електростанція

Розташована в Запорізькій області поруч з місцем Енергодар.

№ п/п	Характеристика АЕС	Дані про дану АЕС
1	Початок будівництва	1 квітня 1981 рік
2	Початок експлуатації	9 листопада 1984 рік
3	Кількість енергоблоків	6
4	Кількість реакторів в експлуатації	5 (4 – ий на плановому ремонті)
5	Генеруюча потужність	6000 МВт

Ще дві електростанції припинили свою експлуатацію з деяких причин.

Чорнобильська атомна електростанція

Розташована в Київській області біля міста Прип'ять.

№ п/п	Характеристика АЕС	Дані про дану АЕС
1	Початок будівництва	Травень 1970 рік
2	Початок експлуатації	26 вересня 1971
3	Кількість енергоблоків	4
4	Кількість реакторів в експлуатації	0
5	Генеруюча потужність	3800 МВт (до 1986 року)

Кримська атомна електростанція

Розташована поблизу міста Щолкіне в Криму.

№ п/п	Характеристика АЕС	Дані про дану АЕС
1	Початок будівництва	1975 рік
2	Початок експлуатації	1989 (призупинено будівництво)
3	Кількість енергоблоків	0
4	Кількість реакторів в експлуатації	0
5	Генеруюча потужність	4000 МВт (заплановано).

Енергетична стратегія України на період до 2030 року передбачає зростання виробництва електроенергії в країні до 420,1 млрд. кВт/год. При цьому частка виробництва електроенергії на АЕС у 2030 році має становити 52% від загального. Для цього заплановано побудувати до 2030 року ще 22 атомні енергоблоки.

3. Переваги та недоліки атомних електростанцій

Переваги АЕС перед традиційними джерелами (ГЕС та ТЕС)

- Доступність і ефективність пального.
- Не потребують дефіцитного органічного пального.
- Не завантажують залізницю.

- Можливість повторного енергетичного циклу.
- Не спалюють кисень.
- Не засмічують навколишнє середовище продуктами згоряння (вуглекислий газ, зола, сажа...)
- Можна використовувати для опріснення солоної води, дешевого водню.
- Відносно невелика вартість при будівництві.
- Не використовують багато земельних ресурсів.

Недоліки АЕС:

- Радіоактивне забруднення;
- Захоронення відходів;
- Необхідність демонтажу станції після того, як сплине строк її експлуатації;
- Використовується лише 2% урану;
- Можливість використання продуктів реакцій для виготовлення ядерної зброї.

3. Вчимося розв'язувати задачі.

Задача 1. Скільки енергії за добу виробляє Запорізька АЕС, якщо один із її блоків перебуває на плановому ремонті, а решта працюють на повну потужність? Теплова потужність кожного реактора на АЕС дорівнює 3000 МВт, ККД — 33,3 %.

Дано:

$$t = 1 \text{ доба} = 86400 \text{ с}$$

$$P = 3000 \text{ МВт} = 3 \cdot 10^9 \text{ Вт}$$

$$\eta = 33,3 \%$$

Е - ?

Розв'язання

ККД реактора:

$$\eta = \frac{E_{\text{кор}}}{E_{\text{пов}}} \cdot 100\%$$

де $E_{\text{пов}} = Pt$,
тоді

$$\eta = \frac{E_{\text{кор}}}{Pt} \cdot 100\%$$

На Запорізька АЕС 6 енергоблоків, отже працює 5.

Звідси

$$E_{\text{кор}} = \frac{\eta \cdot 5 \cdot P \cdot t}{100\%}$$

$$E_{\text{кор}} = \frac{33,3\% \cdot 5 \cdot 3 \cdot 10^9 \cdot \text{Вт} \cdot 86400 \text{с}}{100\%} = 432 \cdot 10^{12} \text{ Дж}$$

Відповідь: $E_{\text{кор}} = 432 \cdot 10^{12} \text{ Дж}$

Задача 2. Скільки кілограмів Урану - 235 щодоби спалюють на атомній електростанції потужністю 5000 кВт? ККД 17%. Під час поділу одного ядра виділяється 200 МеВ енергії.

Дано:

$$t = 24\text{год} = 86400 \text{ с}$$

$$P = 5000 \text{ кВт} = 5 \cdot 10^6 \text{ Вт}$$

$$\eta = 17 \% = 0,17$$

$$W = 200\text{МеВ} = 3,2 \cdot 10^{11} \text{ Дж}$$

$m - ?$

Розв'язання

Кількість поділів за час t :

$$N = \frac{m}{\mu} N_A$$

Корисна енергія:

$$W_{\text{кор}} = W \cdot \eta$$

Електрична потужність станції:

$$P = \frac{W_{\text{кор}}}{t} = \frac{W \cdot \eta \cdot m \cdot N_A}{t \cdot \mu}$$

Тоді маса:

$$m = \frac{P \cdot t \cdot \mu}{W \cdot \eta \cdot N_A} = \frac{5 \cdot 10^6 \cdot 86400 \cdot 235 \cdot 10^{-3}}{3,2 \cdot 10^{11} \cdot 0,17 \cdot 6,023 \cdot 10^{23}} = 0,031 \text{ кг}$$

Відповідь: 0,031 кг

4. Запитання на закріплення вивченого.

1. Перелічіть переваги й недоліки використання ядерного палива.
2. Якою є послідовність операцій ядерного циклу?
3. Назвіть атомні електростанції України. Якою є їхня загальна потужність?

5. Домашнє завдання.

Вивчити параграф 27 (пункт 1, 2); **виконати:** вправа 27 (1, 2).